

Tips til skrijving av semesteroppgave

RUS3010

Det som følger er noen praktiske råd og tips om hvordan man bør gå frem for å skrive en god semesteroppgave. Det dreier seg mao. ikke om noen påbud, men veiledning basert på gjennomlesning av en del gode og en del ikke fullt så gode oppgaver.

Hvilket tema skal jeg velge?

-- Prøv å finne frem til et tema så tidlig så mulig i semesteret (eller kanskje allerede i slutten av semester før?)¹ Det gjør det lettere for deg å skaffe til veie nødvendig litteratur, kanskje vil du også rekke å låne inn fra andre skandinaviske biblioteker i de tilfellene der UB ikke har det du trenger.

-- Velg et relativt snevert, spesialisert emne. De typiske oversiktsoppgavene har en tendens til å bli ren reproduksjon av pensumlitteraturen. All erfaring tilsier at den altfor vide oppgaven er mye vanligere enn den altfor snevre, og karaktermessig kommer dårlig ut.

-- Finnes det et emne som du har en spesialinteresse for, kan det være lurt å velge det. (Bortsett fra hvis det er en sak du til de grader brenner for at du tror du vil ha problemer med å holde den nødvendige faglige distanse til stoffet.)

Hvilken litteratur skal jeg bygge på?

-- Det forlanges ikke at du skal skaffe deg full oversikt over hele den forskningslitteraturen som finnes innen det feltet du skal skrive om. Derimot forventes det at du har orientert deg i (ikke nødvendigvis lest i sammenheng) mer enn én større fremstilling av emnet pluss en del tilleggslitteratur. En typisk litteraturliste består av 10-12 titler, hvorav 1 -3 hovedverker, resten artikler, kapitler i bøker, nettsteder og andre mindre ting som støtter opp om. **Før bare opp titler som du virkelig har konsultert.** Oppgaven **skal** innholde en egen, alfabetisk ordnet litteraturliste.

-- Det opereres gjerne med et skille mellom primærlitteratur og sekundærlitteratur. Annenhånds fremstillinger (forskning omkring emnet) regnes som sekundærlitteratur og vil som regel være dine viktigste kilder. Litteratur skrevet av aktørene i de begivenhetene du skal skildre eller som er samtidige med disse begivenhetene regnes som primærlitteratur. Slik litteratur krever ofte en annen tilnærming enn sekundærlitteraturen og det forutsettes gjerne også større forkunnskaper for å kunne trenge inn i og nyttegjøre seg den. En vellykket bruk av primærlitteratur vil kunne vitne om god evne til selvstendighet og kritisk sans hos studenten og vil kunne høyne oppgavens nivå. Erfaringsmessig oppnår primærkildebaserte

---

¹ Jeg er som regel tilgjengelig for veiledning for dem som vil arbeide med problemstillingen allerede i juleferien på postadresse

Pål Kolstø

Ramsvigkroken 16, 4015 Stavanger,

Telefon 95186564,

eller e-mail: pal.kolsto@ilos.uio.no.

oppgaver gode karakterer.

-- To greie måter å få oversikt over sekundærlitteraturen på:

Artikler. Slå opp i ISI-basene (en søkemotor på nettet som søker i en rekke relevante baser samtidig.

(<http://pcs.isiknowledge.com/registration.cgi?Func=Exit&SID=Y1HNGb3PmfFcO54llbM.>) Søk på 'topic' og/eller 'title'. Merk at dersom du søker på et ord som gir for mange treff, finnes det mange måter å avgrense søket på: Kombinere to søkeord, søke bare i de siste årgangene, etc.

Bøker. ISI-basene inneholder bare tidsskriftartikler mens BIBSYS

(<http://ask.bibsys.no/ask/action/smpsearch>) gir deg oversikt over alle bøker som finnes på norske biblioteker. Også her kan du søke på ord i tittel eller emneord.

-- Ofte kan det lønne seg å bygge på en del artikler fremfor bøker. En prosaisk grunn er at artikler går raskere å lese. En annen og viktigere grunn er at forfatteren av en artikkel ofte spissformulerer seg mer, og argumenterer for ett bestemt syn, som du kan holde opp mot avvikende syn som du finner i andre artikler/bøker.

Hvordan bygger jeg opp oppgaven?

-- Finn en *problemstilling*. Denne kan gjerne være formulert som et spørsmål, men ikke nødvendigvis. Hensikten med å la studentene skrive en semesteroppgave er ikke å se hva dere kan klare å samle sammen og reprodusere av faktiske kunnskaper. Du kan skrive til du blir blå i ansiktet om i og for seg interessante og relevante ting og likevel oppleve av sensor utålmodig blar og blar på leting etter en DRØFTING AV ET PROBLEM/SPØRSMÅL. Ren oppramsing **trekker ned**.

Kunnskapstest har vi eksamensdagene til. Tanken bak semesteroppgaven er først og fremst å gi dere trening i å

: drøfte et problem *pro et contra*.

: gjennomføre resonnementer

: vise at dere kan forholde dere kritisk og selvstendig til forskjellige former for kilder.

: disponere/strukturere et stoff godt

En god innføring i drøftingsteknikk finnes i Tor Egil Førland: *Drøft. Lærebok i oppgaveskriving*. (Oslo: Ad notam/Gyldendal 1996). Førland hevder at en oppgave bør starte med en *tese* (påstand) som skal drøftes og forsvares, *ikke* med en problemstilling eller hypotese.

-- Det forventes **ikke** at dere leverer et nytt, originalt bidrag til forskningen, heller ikke at dere "tester" eller "utleder" historiske eller samfunnsvitenskapelige "lover", (i den grad slike finnes).

-- Legg litt arbeid i å finne en *dekkende tittel*. Sørg for at det du skriver om, faktisk er det du i tittelen har forespeilet leseren.

-- Disponer stoffet godt. Det kan være lurt å føre opp en punktvis disposisjon først i oppgaven, som viser til underoverskrifter i teksten, men det bør ikke være altfor mange underkapitler i en så kort tekst som det her er snakk om. I alle tilfeller er det langt viktigere at den "indre" disposisjonen er god. Mao. at du behandler én ting av gangen, og ikke springer frem og tilbake i stoffet. For en historisk oppgave vil en

kronologisk struktur som regel falle naturlig, men bør ikke være noen tvangstrøye. Merk: En kronologisk disposisjon **kan** være “farlig”, i det den lett gjør det fristende å henfalle til en ren oppramsing av fakta.

-- Gjør klart hvordan du avgrenser oppgaven. Dersom det finnes emneområder som det kunne vært naturlig å ta opp under den tittelen du har valgt, men som du av plasshensyn eller av andre hensyn lar ligge, bør du gjøre oppmerksom på det. Begrunn i så fall avgrensningen.

-- Det kan av og til være nyttig å gi en kort orientering om “kildenes beskaffenhet” tidlig i oppgaven. Har dine hovedkilder en spesiell tese, tendens, svakhet? Er de troverdige? Motsier de hverandre? e.l.

-- Definer nøkkelbegreper, men unngå å definere selvfølgeligheter.

-- Mange oppgaver vil gå ut på å gi en fremstilling av en tenkers ideer, et partis program, o.l. La det i slike tilfeller gå klart frem når du kun refererer/parafaserer dine kilder, og når du tolker/drøfter dem.

-- Sitatteknikk: Bruk sitater med måte, og unngå sidelange sitater. Dersom du gjerne vil referere et lengre resonnement fra dine kilder, kan det lønne seg å operere med en kombinasjon av direkte og indirekte sitat. Det meste gjengir du da med dine egne ord, men “rosinen i pølsa” gjengir du i gåseøyne. **Sitater må være pinlig nøyaktige.** Du kan velge om du vil oversette sitatene eller gjengi dem på originalspråket. (Dersom sitater er oversatt til norsk av deg fra et annet språk, gjelder nøyaktighetskravet kun innholdet, ikke former/oppbyggingen.) På norsk konstruerer vi setningene annerledes enn på feks. tysk og engelsk, bla. setter vi punktum langt oftere. Sitater på engelsk, tysk og russisk kan du velge å gjengi i original.

-- Drøftingsteknikk: Dersom du vil drøfte f.eks. holdbarheten av en tese/påstand som du har funnet i noen av kildene, vær da nøye med å gjengi korrekt hva vedkommende skribent virkelig står for. Det er lett å polemisere mot synspunkter som man først har gitt en karikert fremstilling av, men særlig vitenskapelig er det ikke. (Kalles gjerne “stråmann-argumentasjon”.)

Noen tror åpenbart at når de har en tese, en idé som de vil bevise/forsvare, så svekker det besvarelsen dersom de også fremsetter motargumenter. Det faktiske forhold er AKKURAT MOTSATT. Enhver sak har minst to sider. Har den ikke det, er den uinteressant og ikke verd å skrive om. Tving deg selv til å være “djevelens advokat” og lete frem alle argumenter som kan tale **mot** det du antar vil bli din hovedkonklusjon. Se så om du klarer å gjendrive dem. Klarer du det ikke, skifter du heller konklusjon.

Eller mer sannsynlig: Du ender med en avbalansert både-og: “Det er sterke argumenter for og imot, men alt satt i betraktning mener jeg at posisjon X gir den beste forståelse av saksforholdet.”

Et lite tips: Disponer stoffet gjerne slik at du går igjennom contra-argumentene først, og pro-argumentene til slutt. Da virker konklusjonen mer overbevisende ☺

-- Noen fallgruver:

Unngå

a) gjentakelser

b) moralisme. Din oppgave er ikke å besvare om aktøren har opptrådt “rett” eller galt, har rettferdigheten på sin side eller mot seg, har brukt ufine eller renhårige metoder.

c) sjelegransking. Du bør ikke uttale deg om hva aktørene “egentlig” har ment, bare om hva de faktisk har sagt og gjort. Eksempel: Var Stalin storrussisk nasjonalist i sitt “hjerte”, eller bare spilte han kynisk på nasjonalistiske strenger i den russiske befolkningen? Problemstillingen er i og for seg interessant nok, men umulig å besvare, i hvert fall innenfor rammene av en semesteroppgave.

-- Bruk omtrent én side til slutt i oppgaven til å sammenfatte hva du har gjort. Det må være god sammenheng mellom problemstillingen/tesen som du fremsetter i innledningen og hva du drøft i konklusjonen. **Vær forsiktig med å trekke inn helt nye momenter i en slik sammenfatning.**

Formelle ting.

Det er ikke de formelle sidene ved oppgaven som er avgjørende for karakteren, men rot og inkonsistenser skaper et dårlig inntrykk. Min generelle erfaring er at innholdsmessig gode oppgaver også er skrevet på en ryddig måte, med god norsk, korrekt grammatikk, osv.

Tilsynelatende ubetydelige formelle feil kan ha store konsekvenser for forståelsen. Følgende setning (et ekte tilfelle) er et illustrerende eksempel: “NN var kommunist og jødehater”. Det vedkommende ønsket å uttrykke er at “NN var kommunist- og jødehater”, hvilket unektelig er noe annet!

Det finnes mange gode og oversiktlige tipsbøker for god språkbruk på norsk. Mitt eget eksemplar er Finn Erik Vinje 1988. *Måltrøst. Regler for god språkbruk*. Oslo: Universitetsforlaget. (eller senere utgaver).

Nedenfor følger advarsler mot formelle feil som ofte går igjen.

-- Når du bruker personlige pronomen må du også passe på at det utvetydig viser tilbake på et substantiv i **umiddelbart foregående eller samme** setning.

-- Unngå elliptiske setninger (= ufullstendige setninger, setninger som mangler subjekt og/eller predikat.)

-- Aktivsetninger som regel bedre enn passivsetninger. Unngå spesielt passivsetninger uten agerende subjekt: “Det blir hevdet at...” o.l. Hevdet av hvem?

-- Skriv norsk, ikke norsk-engelsk. Det heter f.eks. “tidsskrift” på norsk, ikke “journal” (hvilket er noe ganske annet). På norsk skriver vi månedsnavn med liten bokstav, dato med punktum etter, (17. mai, ikke 17 Mai), osv.

-- Pass også opp for anglisisme ved transkribering fra russisk og andre språk som skrives med det kyrilliske alfabet. La oss slippe å se “Gorbachev” og “Tsjernoby!” i samme oppgave.

REFERANSER:

Når du i oppgaven viser til den litteraturen du har lest, kan det gjøres på to måter.

1. Referanseparenteser i løpende tekst. Eks. 'Polakkene i Litauen bor kompakt

innenfor et par avgrensede områder og har i århundrer holdt fast på sitt språk og sine tradisjoner' (Holm-Hansen 1992, ss. 138-9). Denne parenteser viser til din litteraturliste (bibliografi) bakerst i oppgaven. Merk at du i parenteser skal ta med utgivelsesår også når Holm-Hansen opptrer bare én gang på din litteraturliste. Dersom du mener hele artikkelen/boken er viktig for deg, kan du sløyfe ref. til sidetall.

2. Fotnote. 'Polakkene i Litauen bor kompakt innenfor et par avgrensede områder og har i århundrer holdt fast på sitt språk og sine tradisjoner.'² Merk her at artikkelen står i anførselstegn (enkle eller doble) og tidsskriftets tittel står i kursiv. Også dersom du bruker teknikk nr. 2 må du ha fullstendig litteraturliste bakerst.

Dersom du har henvisning til en bok i stedet for en artikkel, setter du boktittelen i kursiv. Utgivelsessted og -år må oppgis mens forlag er valgfritt. Slik:³

Fotnoter kan også brukes til å stappe inn informasjon som du gjerne vil ha med men som bryter opp resonnementet i fremstillingen din dersom du ta det med i hovedteksten. Vær imidlertid forsiktig med å ta med for mange slike 'substansielle' fotnoter. Det kan lett bli vel mange digresjoner og løse ender.

Dersom du har fotnoter med referanse til samme bok/artikkel flere ganger, kan du f.o.m. den andre fotnoten skrive slik:⁴ Dersom du har to referanser til samme verk, samme side, uten noen andre noter imellom, kan du nøye deg med denne forenklede referansen⁵.

Hva skal du gjøre dersom du vil referere et sitat i en bok som stammer fra en annen enn forfatteren? F.eks. siterer John Dunlop i *Russia confronts Chechnia* (Cambridge: Cambridge University press, 1998, s. 58) den russiske historikeren Aleksander Nekritsj: 'It is undoubtedly true that a section of the native population [of Chechnia-Ingushetia] was hostile towards Soviet rule.' Sitatet er hentet fra Alexander M. Nekrich, *The Punished Peoples* (New York: W.W. Norton, 1978), side 52. Skal du da referere til Dunlop eller Nekritsj som din kilde? Du kan gjøre ett av to: enten skaffe deg Nekrich's bok, sjekke opp sitatet og se at det er både korrekt gjengitt og ikke tatt ut av sammenhengen. Da kan du nøye deg med å henvise til Nekritsj. Dette vil imidlertid være tidkrevende og som regel unødvendig. Derfor vil jeg som regel anbefale det andre: du gjengir sitatet og skriver i fornoten: Alexander M. Nekrich, *The Punished peoples* (New York: W.W. Norton, 1978), side 52, sitert etter John Dunlop, *Russia confronts Chechnia* (Cambridge: Cambridge University press, 1998), s. 58.

Vi kan forresten lære en ting til av dette sitatet: for å gjøre det forståelig for leseren har Dunlop foretatt en liten endring i teksten. Sannsynligvis har det stått 'It is undoubtedly true that a section of the native population in the republic was hostile towards Soviet rule.' I Nekritsj's bok fremgår det av sammenhengen at 'the republic'

² Jørn Holm-Hansen: 'Polakkene i Litauen: Statsborgere eller stammemedlemmer?', *Internasjonal politikk* 50, (1-2, 1992), ss. 137-146.

³ Karen Dawisha og Bruce Parrott, *Russia and the New States of Eurasia*, (Cambridge: Cambridge University press, 1994).

⁴ Holm-Hansen, *op. cit.*, s. 140. (Op. cit. betyr 'opus citare' dvs. 'sitert verk.)

⁵ *Ibid.* (= ibidem, dvs. 'samme sted'.)

betyr 'Chechenia-Ingushetia', men det er ikke lenger klart når setningen tas ut av denne sammenhengen. Derfor har Dunlop tatt ut to ord og satt inn to nye ord i stedet. Selv om sitater skal være pinlig nøyaktige ned til siste komma er dette lov, når det markeres på denne måten.

En variant av det samme er når du tar ut noen ord eller en hel setning av et lengre sitat fordi det er lite relevant for din fremstilling. Også det er lov så sant det markeres. Det gjøres med en klammeparentes med et såkalt multipunkt i [...].

Det kan hende at du har behov for å sitere en setning fra en annen tekst som inneholder faktiske feil, feil stavemåte av ord, eller andre ting som en kommisjon vil oppfatte som feil eller underlig. Kommisjonen vil da kanskje komme på den tanke at det er du som har skrevet av feil, og kanskje til å med trekke deg for det! Samtidig har jeg jo sagt at alle sitater skal være gjengitt pinlig korrekt. Hva gjør du da? Her er løsningen å utstyre sitatet med et (sic). Det er latin og betyr 'ja' og viser at du er klar over at sitatet inneholder en feil som du med hensikt ikke har rettet opp. Eksempel: 'Eidsvollsforsamlingen i 1914 (sic) vedtok Norges grunnlov.'

Litteraturlisten din vil nå ha to titler:

Dunlop, John 1998. *Russia confronts Chechnia* (Cambridge: Cambridge University press).

Holm-Hansen, Jørn 1992: 'Polakkene i Litauen: 'Statsborgere eller stammemedlemmer?', *Internasjonal politikk*, årgang 50, hefte 1-2, ss. 137-146.

Dersom boken eller artikkelen har mer enn to forfattere, fører du opp alle i litteraturlisten, men henviser til bare første navn fotnotene mens de andre samles i *et al.* (som betyr 'med flere') F.eks. Smith, Graham, Vivien Law, Andrew Wilson, Annette Bohr og Edward Allworth 1998. *Nation-building in the Post-Soviet Borderlands* (Cambridge: Cambridge University press) blir til (Smith *et al.* 1998, 10).

Det er ikke nødvendig å nummerere titlene i litteraturlisten, *men de skal ordnes alfabetisk etter etternavn* (Derfor skal etternavnet komme før fornavnet til forfatteren). Ikke glem årgangsnr. på tidsskriftet. Dersom du fører opp flere titler av samme forfatter, ordner du dem kronologisk etter utgivelsesår. Dersom en forfatter har gitt ut noen bøker/artikler alene og noen sammen med andre, fører du de med bare én forfatter opp først, og verkene med flere forfattere rett under.

LYKKE TIL